4-1201-2403/3163-сонли иш

ГУЛИСТОН ТУМАНЛАРАРО ИҚТИСОДИЙ СУДИНИНГ АЖРИМИ

(Даъво аризани кўрмасдан қолдириш тўғрисида)

Гулистон шахри

2024 йил 11 декабрь

Гулистон туманлараро иқтисодий суди, судья Б.Махмудов раислигида, Ж.Эгамова суд мажлиси котиблигида, даъвогар вакили О.А.Рисқулов (2024 йил 21 июндаги №21/06-1-сонли ишончнома асосида) иштирокида, даъвогар "Muslima tex xizmat" масъулияти чекланган жамияти манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Сирдарё вилояти худудий бошқармасининг жавобгар "Olmaliq kon-metallurgiya kombinati" акциядорлик жамияти ҳисобидан 266 143 038 сўм асосий қарз ва 39 921 456 сўм жаримани ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни ўз биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Сирдарё вилояти худудий бошқармаси (кейинги ўринларда — палата) "Muslima tex xizmat" масъулияти чекланган жамияти (кейинги ўринларда — даъвогар) манфаатида Гулистон туманлараро иктисодий судига жавобгар "Olmaliq kon-metallurgiya kombinati" акциядорлик жамияти (кейинги ўринларда — жавобгар)га нисбатан даъво ариза билан мурожаат қилиб, унда жавобгар хисобидан 266 143 038 сўм асосий қарз ва 39 921 456 сўм жаримани ундиришни сўраган.

Суднинг 2024 йил 11 октябрь ва 2024 йил 28 октябрдаги ажримлари билан Ўзбекистон Республикаси Товар хом-ашё биржаси ва "HAYOT BIRJA" акциядорлик жамияти низони предметига нисбатан мустақил талаблар билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида ишда иштирок этишга жалб қилинган.

Палата ва жавобгар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Товар хом-ашё биржаси ва "HAYOT BIRJA" акциядорлик жамияти иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган бўлса-да, суд мажлисида иштирок қилмади. Судга палата ва жавобгар ариза билан судга мурожаат қилиб, ишни иштироксиз кўришни сўраган.

Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси (кейинги ўринларда — ИПК) 170-моддасига асосан ишда иштирок этувчи шахсларга суд даъво аризаси юзасидан такдим этишни таклиф қилган ёзма фикр ёки қушимча далиллар такдим этилмаганлиги ишни мавжуд материаллар буйича куришга тусқинлик қилмайди. Иш муҳокамасининг вақти ва жойи тутрисида тегишли тарзда хабардор қилинган даъвогар суд мажлисига келмаса, даъвогарнинг ишни унинг йуҳлигида куриш тутрисидаги аризаси булган такдирда, низо унинг йуҳлигида ҳал ҳилиниши мумкин. Иш муҳокамасининг ваҳти ва жойи тутрисида тегишли тарзда хабардор ҳилинган

жавобгар ва ишда иштирок этувчи бошқа шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Шу боис суд иш бўйича суд мухокамасини ишдаги ва такдим этилган хужжатлар асосида палата ва жавобгар хамда Ўзбекистон Республикаси Товар хом-ашё биржаси ва "HAYOT BIRJA" акциядорлик жамияти вакилларининг иштирокисиз кўришни лозим топди.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили низо юзасидан тарафлар ўртасида медиатив келишув тузилганлигини маълум қилиб, бу ҳақида медиатив келишувни тақдим қилишиб, медиатив келишувни инобатга олиб, даъвони кўрмасдан қолдиришни сўради.

Суд, ишда иштирок этувчи даъвогарнинг тушунтиришини тинглаб, ишдаги мавжуд ва суд мухокамаси жараёнида такдим этилган хужжатларни ўрганиб чикиб, куйидагиларга асосан палатанинг даъвогар манфаатида киритилган даъво аризасини кўрмасдан колдиришни лозим топади.

ИПК 131-моддасига биноан тарафлар низони келишув битимини ёки медиатив келишувни тузиб ҳал этиши мумкин. Келишув битими иқтисодий суд ишларини юритишнинг ҳар қандай босқичида ва суд ҳужжатини ижро этиш жараёнида, медиатив келишув эса биринчи инстанция судида суд алоҳида хонага (маслаҳатҳонага) суд ҳужжатини қабул қилиш учун чиққунига қадар тарафлар томонидан тузилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикасининг "Медиация тўгрисида" Қонуннинг 15-моддасига кўра, медиация тарафларнинг хохиш-истаги асосида кўлланилади. Медиация суддан ташқари тартибда, низони суд тартибида кўриш жараёнида, суд хужжатини қабул қилиш учун суд алохида хонага (маслахатхонага) киргунига қадар, шунингдек суд хужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш жараёнида қўлланилиши мумкин.

Иш хужжатларидан аникланишича, тарафлар ўртасида ихтиёрий асосларда 2024 йил 11 ноябрь куни медиатив тартиб таомилини амалга ошириш тўгрисида битим ва 2024 йил 4 декабрда медиатив келишув тузилган бўлиб, уларга кўра, жавобгар даъвогар томонидан талаб килинаётган 266 143 038 сўм асосий қарздорликни 2024 йилнинг 31 декабрь санасига қадар, 39 921 456 сўм жаримани эса 2027 йилнинг 01 ноябрь санасига қадар тўлаб беришни кафолатлаши, даъвогар эса жавобгарнинг қарздорликни тўлаб бериш тўгрисидаги кафолатини инобатга олиши, шунингдек, олдиндан тўлаб почта харажатларини даъвогар зиммасида колдирилишига келишилиб, тарафлар медиатор Джураев Салимжон Холматовични танлаб олишган ва унинг иштирокида Гулистон туманлараро иктисодий судининг 4-1201-2403/3163-сонли иктисодий ишини медиация тартибида этилганлигини тасдиклашган.

Ўзбекистон Республикасининг "Медиация тўгрисида" Қонуннинг 29-моддасига кўра, медиация тартиб-таомилини амалга ошириш натижалари бўйича тарафлар келиб чиққан низо ёхуд мажбуриятларни бажариш шартлари ва муддатлари хусусида ўзаро мақбул қарорга эришган тақдирда, тарафлар ўртасида ёзма шаклда медиатив келишув тузилади. Давлат органи ёки бошқа орган томонидан қайси шахснинг манфаатларини кўзлаб даъво

тақдим этилган бўлса, ўша шахс мазкур давлат органининг ёки бошқа органнинг иштирокисиз медиатив келишув тузишга ҳақли. Медиатив келишув уни тузган тарафлар учун мажбурий кучга эга бўлиб, ушбу келишув унда назарда тутилган тартибда ҳамда муддатларда тарафлар томонидан ихтиёрий равишда бажарилади. Медиатив келишув бажарилмаган тақдирда тарафлар ўз ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини сўраб судга мурожаат этишга ҳақли. Медиатив келишув бажарилмаслигининг оқибатлари тарафлар томонидан ушбу келишувнинг ўзида белгилаб қўйилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2019 йил 24 майдаги "Биринчи инстанция суди томонидан иктисодий процессуал конун нормаларини кўллашнинг айрим масалалари тўгрисида"ги 13-сон карорини 32-бандига кўра, ИПК 163-моддаси биринчи кисмининг 8-бандига мувофик судья тарафларни келиштириш чораларини кўради. Судлар низонинг характеридан келиб чиккан холда ишни келишув битими ёки медиатив келишув тузиш йўли билан тамомлашга кўмаклашишлари лозим. Низони келишув битими ёки медиатив келишув тузиш билан хал этиш имконияти ишни суд мухокамасига тайёрлаш пайтида хам (ИПК 163-моддаси биринчи кисмининг 8-банди, 163¹-моддаси биринчи кисмининг 3-банди), суд мухокамаси жараёнида хам (ИПКнинг 16-боби) аникланиши лозимлиги хакида тушунтириш берилган.

ИПКнинг 130-моддасига кўра, суд тарафларнинг келишуви учун чоралар кўради, уларга иктисодий суд ишларини юритишнинг барча боскичларида низони хал этишга кўмаклашади.

Суд, даъвогар томонидан тақдим этилган 2024 йил 4 декабрдаги медиатив келишувни иш хужжатлари билан биргаликда ўрганиб чиқиб, унга хуқукий бахо бериб, битим ва медиатив келишув Ўзбекистон Республикасининг "Медиация тўғрисида" Қонун ва ИПК талабларига мос холда расмийлаштирилганлиги, тарафлар низони ўзаро медиатив келишув йўли билан ҳал қилганликларини, яъни иктисодий суд ишини юритишда низони ҳал этишга кўмаклашганлигини инобатга олиб, палатанинг даъвогар манфаатида киритилган даъво аризасини кўрмасдан қолдиришни лозим топади.

ИПКнинг 107-моддаси биринчи қисми 5^3 -бандига асосан тарафлар ўртасида медиатив келишув тузилган бўлса, суд даъво аризасини кўрмасдан қолдиради.

ИПКнинг 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Ўзбекистон Республикасининг "Медиация тўгрисида" Қонуннинг 17-моддаси талабларига кўра, низо медиатив келишув билан медиация тартибида ҳал ҳилинган таҳдирда, тўланган давлат божи ҳайтарилиши лозим, бундан суд ҳужжатлари ва бошҳа органлар ҳужжатларини ижро этиш жараёнида медиатив келишув тузилган ҳоллар мустасно.

Ўзбекистон Республикасининг "Давлат божи тўгрисида" ги Қонуни 18-моддаси биринчи қисми 9-бандига кўра агар тарафлар ўртасида медиатив

келишув тузилган бўлса, ариза кўрмасдан қолдирилганда давлат божи қайтарилиши лозим, бироқ ушбу Қонуннинг 9-моддаси биринчи қисми 2бандига асосан палатанинг даъво аризаси олдиндан давлат божи тўловисиз иш юритишга қабул қилинганлигини инобатга олиб, давлат божини қолдиришни, тўланган 37 500 ундирувсиз олдиндан даъвогар зиммасида қолдиришни, низо юзасидан харажатларини мажлислари видеоконференцалока режимида ўтказилганлиги, бирок, медиатив келишувда ушбу масала хал килинмаганлигини сабабли, суд ишни видеоконференцалока режимида ўтказиш билан боғлик 93 750 сўм суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси 107, 108, 109, 116, 118, 130, 131, 170, 195-моддаларини қўллаб, суд

АЖРИМ КИЛДИ:

Даъвогар "Muslima tex xizmat" масъулияти чекланган жамияти манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Сирдарё вилояти худудий бошқармаси томонидан судга киритилган даъво аризаси кўрмасдан қолдирилсин.

Даъвогар "Muslima tex xizmat" масъулияти чекланган жамияти томонидан олдиндан тўлаб чикилган 37 500 сўм почта харажатлари зиммасида колдирилсин.

Давлат божи ундирувсиз қолдирилсин.

Жавобгар "Olmaliq kon-metallurgiya kombinati" акциядорлик жамияти хисобидан ишни видеоконференцалоқа режимида ўтказиш билан боғлиқ 93 750 сўм суд харажатлари Олий суднинг депозит хисоб рақамига ундирилсин.

Ажримнинг кўчирма нусхаси тарафларга юборилсин.

Ажрим қабул қилингандан кейин бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Ажрим қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Ажрим устидан у қабул қилинган кундан эътиборан бир ойлик муддатда шу суд орқали Сирдарё вилоят судига апелляция тартибида ёки қонуний кучга кирган ва апелляция тартибида кўрилмаган ажрим устидан у қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация тартибда шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

Раислик қилувчи, судья

Б.Махмудов

